

MPIIN AAGBAŃ (JENESIS)

Uwumbor aah nan naan tiwan mómok pu na aabor

1 ¹Mpiin na Uwumbor nan naan kitij, ²le kitij aa nan kpa liker. Nnyun, ni mbómboon nmeen le nan bi ni kookoo. Uwumbor Aapoon mu le nan bi nnyun ngbaan aapaacham. ³Le Uwumbor bui ke, “Nwiihn na,” le mu na. ⁴U nan kan ke nwiihn ngbaan na, le u yakr nwiihn ni mbómboon, ⁵ki yin nwiihn ke “Nwiin pu,” ki yin mbómboon ke “Kinyeek,” le ki nan joor ki woln kichakpiik ni. Njan aataak daal le na.

⁶⁻⁷Le Uwumbor bui ke, “Nnyun mu bi paacham ni kitij na yakr.” Le mu yakr tob chee, le ki cha paacham ni kitij aakaasisik ni. Nnyun ngbaan aah yakr nin chee na, ⁸le Uwumbor yin nima ke “Kitaapaak.” Le ni ki joor ki ki woln kichakpiik ni. Winlee daal le na.

⁹Uwumbor nan ki bui ke, “Nnyun mu bi kitij pu na kpaan tob chee ki cha kitij.” Le mu na kina. ¹⁰Uwumbor nan yin nnyun aah kaa bi nin chee na ke “Kitij,” ki yin mu aah kuun doon nin chee na ke “Nnyusakpem.” U nan kan ke ni na. ¹¹Le u bui ke, “Tisufar aabor ti lu njikaabim na, ni isui i lu nisubil na, ni tijikaar mok aabor, punn ni.” Le ni na kina. ¹²Le tisufar ni isui mómok lu nisubil ni tijikaar mok aabor ki moo por kpee. U nan kan ke ni na. ¹³Le ni ki joor ki ki woln kichakpiik ni. Wintaa daal le na.

¹⁴Uwumbor nan ki bui ke, “Iwiihn nya ki li bi kitaapaak aan ki yakr nwiin pu ni kinyeek. Cha i yakr n-yoonn, kitaak ki ti saa kitaak, ni unmal ki ti saa unmal, ni libiln ki ti saa libiln. ¹⁵Nwiin li wiin kitaapaak ki woln kitij pu.” Le ni na kina. ¹⁶Uwumbor nan naan iwiin sakpiin ilee la, nwiin li wiin nwiin pu, unmal li wiin kinyeek; u nan naan inmabi mu. ¹⁷Uwumbor nan di i na kitaapaak aan i li wiin kitij pu. ¹⁸I li bi nwiin pu ni kinyeek, ki yakr nwiihn ni mbómboon tob chee. U nan kan ke ni na. ¹⁹Le ni ki joor ki ki woln kichakpiik ni. Winaa daal le na.

²⁰Uwumbor nan ki bui ke, “Ijan mok aabor, ni tiwanfuurkaan mómok aabor naan, ki li bi nnyun ni ki li wiir. Inyoon mu mómok aabor li bi ki laani paacham.” ²¹Uwumbor nan naan ijasakpiin, ni iwaatiir, ki kpee tiwanfuurkaan mok aabor ki di na nnyun ponn ni, ki naan inyoon aabor

i li laani paacham. U nan kan ke ni ŋan. ²²U nan ŋa tinyoor ŋa ni pu, ki bui ke nnyun ni aawan maa, paacham mu aawan too, ki li moo por kpaē. ²³Le ni ki joor ki ki woln kichakpiik ni. Winŋmu daal le na.

²⁴Uwumbɔr nan ki bui ke, “Tiwakor, ni ipeel, ni tiwan ni mɔmɔk baar na, ni ye nisakpiin, ni niwaatiir na, naan ki li bi kitiŋ pu.” Le ni ŋa kina. ²⁵Uwumbɔr nan naan tiwan ngbaan mɔmɔk, le waah nan kan nimɔk na, ni ŋan u chee.

²⁶Uwumbɔr nan ki bui ke, “Cha ti naan binib, bi li bi ke timi na, ki li naahn timi. M ga tii bi mpɔɔn, bi li lik ijan, ni inyoon, ni ipeel, ni tiwakor, tisakpiin ni tiwaatiir mɔmɔk pu.” ²⁷Uwumbɔr nan naan binib ki di naŋ ubaa. U nan naan uja ni upii la, ²⁸le ki ŋa tinyoor ŋa bi pu, le ki bui ke, “Maa, ki por, aan ki gbiin kitiŋ kee pu, ki li lik kitiŋ ngbaan. Li kpa mpɔɔn ijan, ni inyoon, ni tiwan nimɔk fu ki baar kitiŋ pu na.” ²⁹Uwumbɔr nan ki bui ke, “M di njikaabim, ni isui i lu ŋisubil na ki di tii nimi, ni li ji, ³⁰ki di mmobim ni tisufar di tii ipeel, ni tiwakor, ni tiwan nimɔk fu ki baar kitiŋ na, ni inyoon, ni li ji ki li ŋmɔ.” Le ni ŋa kina. ³¹Le Uwumbɔr nan lik ki kan ke waah ŋa tiwan nimɔk na ŋan pam. Le ni ki joor, ki ki woln kichakpiik ni. Winloob daal le na.

2 ¹Kina le Uwumbɔr nan naan kitaapaak, ni kitiŋ, ni tiwan mɔmɔk doo. ²Winlole daal, le Uwumbɔr nan tun lituln mɔmɔk doo, ki kal fuur. ³Uwumbɔr nan ŋa tinyoor ŋa winlole daal pu ki ŋa mu chain, ba pu? waah nan naan dulnyaa aawan mɔmɔk doo na, liyaadaal ngbaan le u kal ki fuur. ⁴Uwumbɔr nan naan dulnyaa aawan mɔmɔk kina la.

Edenn Aasaak aabɔr

Buyoonn Tidindaan Uwumbɔr nan naan dulnyaa aawan mɔmɔk na, ⁵tiwanpunnkaan ni nwanbim aa nan kee punni, ba pu? Uwumbɔr aa nan kee cha utaal nu, uja mu aa nan bi ki ga ko kisaak; ⁶limaln le nan lir kitiŋ pu le ki soon.

⁷Uwumbɔr nan di titan ki di naan uja, le ki fuur libuln ŋa umɔfal ni, le u kpaln tiwan ni fu na.

⁸Uwumbɔr nan ŋa isui i lu ŋisubil na aasaak, liwipuul wɔb, Edenn aatiŋ ni, le ki di waah naan uja u na ŋa ki ponn ni. ⁹Uwumbɔr nan cha isui i lu ŋisubil nyaan na aabɔŋ punn kisaak ngbaan ni, ŋisubil ngbaan ŋan linimbil chee, ki mɔ lijil. Kisaak ngbaan aakaasisik ni, busub bubaa nan bi, ki ye limɔfal aasub, buken mu nan bi ki ye mbeem aasub, unii yaa jin bu kan, u ga bee ni ŋan na, ni ni kaa ŋan na.

¹⁰Limɔɔl libaa nan bi Edenn aatiŋ ngbaan ni, ki puu lir kisaak ngbaan ni. Limɔɔl ngbaan aah nyan kitiŋ ngbaan ni na, le li yakr ki ŋa ŋimɔɔ ŋinaa. ¹¹Bi yin njan aapaln ke Pisonn, li nan puu dii Hafila aatiŋ ni la. ¹²Salmaa nyaan, ni tulalee, ni ŋitakpanyaan le nan bi nima. ¹³Bi yin lelee aapaln ke Gihonn, li nan puu dii Kus aatiŋ ni la. ¹⁴Bi yin taataa aapaln

ke Tigris, li nan puu dii Asiria aawipuul wɔb la; le bi yin linanar ke Yufrates.

¹⁵Uwumbɔr nan di uja ngbaan ŋa kisaak ngbaan ni, ke u li ko, ki li lik kisaak ngbaan. ¹⁶Uwumbɔr nan bui u ke, “Aa ga ŋmaa ji ŋisubil ŋi mɔmɔk bi kisaak kee ponn ni na, ¹⁷see busub bu aasubil cha unii beer ni ŋan na, ni ni kaa ŋan na. Aa taa ji busub ngbaan aasubil. Aa yaa jin kan, aa ga kpo.”

¹⁸Tidindaan Uwumbɔr nan ki bui ke, “Naa ŋan ke uja li bi ubaa. M ga naan uŋeer u ga li ter u na ki tii u.” ¹⁹Uwumbɔr nan di titan le ki di naan tiwakor, ni ipeel, ni inyoon, ni tiwan nimɔk fu na. Le u di ni mɔmɔk dan uja ngbaan chee, le uja ngbaan tii ni ŋiyimbil. Waah yin ni mɔmɔk pu na, naayimbil le na. ²⁰Le uja ngbaan nan yin tiwakor, ni ipeel, ni inyoon, ni tiwan nimɔk fu na aayimbil; tɔ, tiwan ngbaan mɔmɔk ponn ni nibaa aa nan ye uŋeer, ki ga ŋmaa ter u.

²¹Uwumbɔr nan cha uja ngbaan doon geen, ke linikpol na. Waah geen kina na, le u chuu nyan uja ngbaan aasikaakpab mubaa, ki ki giin ŋeeb. ²²Uwumbɔr nan di nsikaakpab na, ki di naan upii. Uja ngbaan aah finn na, le Uwumbɔr di upii ngbaan dan u chee. ²³Le uja ngbaan bui ke,

“Aa ye unii le ke maah ye pu na,
likpabl li nyan ni maakpab ni na,
ni tiwon ti ye maawon na.
M ga yin si ke upii, ba pu?
aa nyan ni mi uja ni la.”

²⁴Nima pu le ni ŋan ke uja ni upuu nya cha bitetiib ni binatiib, ki kpaan tob chee, ki ŋa unibaan.

²⁵Le uja ni upii nan chuun biŋmeen, kaa san inimɔɔn.

Unibɔn aah yii Uwumbɔr aamɔb ki tun titunwanbir pu na

3 ¹Uwumbɔr aah nan naan ipeel imɔk na, uwaa le nan kpa nlan ki jer i mɔmɔk. Le u baa upii ngbaan ke, “Uwumbɔr sil bui ke ni taa ji kisaak ngbaan ni aasub bubaa aasubil aa?”

²Le upii ngbaan bui u, “Ti ga ŋmaa ji ŋisubil ngbaan mɔk, ³see busub bu si kaasisik ni na, le Uwumbɔr bui ke ti taa ji bu aasubil, hali ti yaa meeh ŋi kan, ti ga kpo.”

⁴Le uwaa bui ke, “Naa ye mbamɔn, naan kpo. ⁵Uwumbɔr nyi ke ni yaa jin ŋi kan, ninimbil le ga woln, le ni ga bee ni ŋan na, ni ni kaa ŋan na, ki ga li bi ke waah bi pu na.”

⁶Tɔ, uwaa ngbaan nan ŋmann u la. Le upii lik ŋisubil ngbaan, ki kan ŋaah ŋan pu na, ki dakl ke unimbil yaa woln kan, ni ga li ŋan sakpen, le ki neen ŋi, le ki ker ŋi ki moo, le ki di ŋiken tii uchal mu, le u mu moo. ⁷Baah moo ŋi doo na, le binimbil daa woln, le bi bee ke bi chuun biŋmeen la, nima pu na, le bi bar tifar ki di doŋ binimbiin ni.

⁸Kijook ngbaan le bi ŋun Tidindaan Uwumbɔr chuun kisaak ni, le bi san ti bɔr isui aakaasisik ni. ⁹Le Tidindaan Uwumbɔr yin uja ngbaan ke, “Aa bi la?”

¹⁰Le uja bui u ke, “M ŋun saah chuun kisaak ni pu na; le maah chuun ŋɲmeen na, ijawaan chuu mi, le m bɔr.”

¹¹Le Uwumbɔr baa u ke, “Ijma tuk si ke aa chuun aañmeen? Maah bui si ke aa taa ji ŋisubil ŋi na, le aa jin aa?”

¹²Le uja bui u ke, “Saah di upii u tii mi ke u li bi m chee na, uma le tii mi ŋisubil ngbaan, le m moo.”

¹³Le Uwumbɔr baa upii ngbaan ke, “Ba ŋa aa ŋa kina?” Le upii bui u ke, “Uwaa le ŋmann mi, le m moo.”

Uwumbɔr aah daa uwaa, ni upii, ni uja aatafal pu na

¹⁴Le Uwumbɔr bui uwaa, “Saah ŋa kina na, ipeel mɔmɔk ni, m puun lii sin baanja le pu. Din ki joo cha, aa ga li baar titan ni, ki li ji titan, saamɔfal mɔmɔk ni. ¹⁵Aa ni upii ngbaan ga li ye tɔb aadim la. Saabim ni waabim mu ga li ye tɔb aadim la. Uyaabil ga faa wii aayil, le aa mu ga gaa utaagbeln.”

¹⁶Le Uwumbɔr bui upii ke, “Aa ga kan falaa pam timal ponn ni. Ni ki kpee na, aa ga li ban ke aachal li gee si, le u ga li ye saayidaan.”

¹⁷Le Uwumbɔr bui uja ngbaan ke, “Saah ŋun tii aapuu ki yii maamɔb ki jin ŋisubil ngbaan na, m puun lii kitin pu. Aa ga tun ki kan falaa le ki nin kan tijikaar ji. ¹⁸Kitin ga pa ikokon ni ichakpeejagar; le aa ga li ji timoor ni aasufar. ¹⁹Aa ga ko le kitoton naa si waahr, le aa nin kan tijikaar ki ji, ki ti saa saakundaal. Le aa ga ki gir koo titan ni; ba pu? aa nyan titan ni la. M nan di titan le naan si, le aa ga ki kpaln titan.”

²⁰Adam nan yin upii ke Iif; ba pu? uma le ye binib mɔmɔk aana.

²¹Le Uwumbɔr di tiwakor aagban ki di jab, ki ŋa tiwanpeenkaan ki di peen bi. (Adam aatataa le ye ke “unibɔn.” Iif aatataa le ye ke “limɔfal.”)

Uwumbɔr aah nan jenn nyan Adam ni upuu kisaak ngbaan ni pu na

²²Tidindaan Uwumbɔr nan bui ke, “Dandana, uja ngbaan ŋa ke timi aah bi pu na, ki bee ni ŋan na, ni ni kaa ŋan na. Taan ki cha u ji limɔfal aasub aasubil mu, aan ki li bi cha n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.” ²³Le Uwumbɔr jenn nyan u Edenn aasaak ngbaan ni, le ki cha u ko waah nyan ni titan ti ponn ni na, ²⁴le ki di tiwanfuurkaan ni kpa ifeen na*, ki di siin kisaak ngbaan aawipuul wɔb, le ki di mmiigaal mu naahn kijuk ki fenni ŋipepel mɔmɔk na, ki kiir kisaak ngbaan. Nima kan, unii ubaa aan ki pii limɔfal aasub chee.

Color illustrations in the Old Testament used with permission from ©Scripture Press.

Color illustrations in the New Testament used with permission from ©American Bible Society, 1979.

All black and white illustrations, except those listed below are by Horace Knowles, ©The Bible Society, London, England 1954, 1967, 1972. Additions and amendments by Louise Bass ©The Bible Society, London, England, 1994.

Illustrations on pages 1401, 1486, 1525, 1527 and 1731 used with permission from ©American Bible Society, 1960.

Published by
Ghana Institute of Linguistics, Literacy & Bible Translation
©The Bible League, 1997